

6 februari 2022. Toespraak bij het evangelie naar Lucas 5:1-11. Pieter Post.
Verenigde Doopsgezinde Gemeente Heerenveen en Tjalleberd.

*

Toen Hij eens aan de oever van het Meer van Gennesaret stond en het volk zich om Hem verdrong om naar het woord van God te luisteren, zag Hij twee boten aan de oever van het meer liggen; de vissers waren eruit gestapt, ze waren bezig de netten te spoelen. Hij stapte in een van de boten, die van Simon was, en vroeg hem een eindje van het land weg te varen; Hij ging zitten en gaf de menigte onderricht vanuit de boot.

Toen Hij was opgehouden met spreken, zei Hij tegen Simon: 'Vaar naar diep water en gooi jullie netten uit om vis te vangen.'

Simon antwoordde: 'Meester, de hele nacht hebben we ons ingespannen en niets gevangen. Maar als U het zegt, zal ik de netten uitwerpen.'

En toen ze dat gedaan hadden, zwom er zo'n enorme school vissen in de netten dat die dreigden te scheuren. Ze gebaarden naar de mannen in de andere boot dat die hem moesten komen helpen; nadat deze bij hen waren gekomen, vulden ze de beide boten met zo veel vis dat ze bijna zonken.

Toen Simon Petrus dat zag, viel hij op de knieën voor Jezus neer en zei: 'Ga van mij, Heer, want ik ben een zondig mens.' Hij was verbijsterd, net als allen die bij hem waren, over de enorme hoeveelheid vis die ze gevangen hadden; zo verging het ook Jakobus en Johannes, de zonen van Zebedeüs, die met Simon samenwerkten.

Jezus zei tegen Simon: 'Wees niet bang, voortaan zul je mensen vangen.' En nadat ze de boten aan land hadden gebracht, lieten ze alles achter en volgden Hem.

Gelukkiger zijn zij die naar het woord van God luisteren en ernaar leven (Lukas 11:28)

*

Toespraak

'Vaar naar diep water en gooi jullie netten uit'. Dat is een hele diepe. Wat bedoelt Jezus hiermee? Middenin het leven van alledag zien we een grote menigte dicht op elkaar staan, want het plaatsje Gennésaret schijnt vrij klein en nogal dichtbevolkt te zijn geweest. Het hele dorp was uitgelopen om Jezus te horen. Zo'n beeld is op zichzelf niet zo heel erg bijzonder, want zodra er over enkele weken weer verkiezingscampagnes zijn, trekken politieke leiders naar stad en platteland om hun verhaal te houden waar mensen op afkomen. Het Gemeenteplein in Heerenveen is daarvoor een geschikte plek, zoals ook andere dorpen met hun marktpleinen.

Het beeld dat het volk zich verdrong om naar deze man van Nazareth te horen is dus niet zo heel erg vreemd. Hoewel dat verdringen in de tegenwoordige tijd wat overdreven klinkt, want je moet wel met een goed verhaal komen wil je mensen op de been krijgen, en vinden om ergens met enthousiasme voor te gaan, of wat op zich te nemen. Niemand staat meer te dringen, laat staan te luisteren naar het woord van God. Maar je merkt wel dat dit verhaal een spanning opbouwt, want Jezus staat hier niet op een zeepkist, maar hij zoekt een vissersboot om zijn belangstellenden beter te woord te kunnen staan door een eindje het water op te gaan. Op afstand is het bereik wat groter.

Het is een dagelijks terugkerend tafereel, dat vissers na het werk de netten spoelen met het geluid van zeemeewen om hun heen en de stank van de visafslag in de neus. Maar deze keer wordt er niets naar de visafslag gebracht, want er is totaal niets gevangen. En dat is verbazingwekkend omdat het Meer van Gennésaret (ook wel het Meer van Galilea of Tiberias genoemd) rijk aan vis is.

Armoede troef, want de visserij is wel de grootste bron van inkomen: hoe komt het met de gezinnen, met werk, misschien de boten maar verkopen? Het ademt een en al moedeloosheid, want wat hangt ons allemaal boven het hoofd als we niets vangen?

Ondertussen geeft Jezus te midden van de stress de mensen op de wal onderricht. Waarover dat gaat wordt ons niet direct duidelijk, wij weten alleen dat men gekomen is om naar het woord van God te luisteren. Er moet dus wel iets leven onder die mensen aan nieuwsgierigheid of nood dat ze naar hem toe gaan, ze zitten met levensvragen, of op een perspectief te wachten dat houvast biedt. Is het ziekte, is het blindheid, bezetenheid misschien waarvan ze genezen willen worden? Is het dat tergende waarom van alles? Dat zijn allemaal plausibele argumenten in de Bijbelse verhalen die iets van ons eigen leven bloot leggen. Want wij weten het soms niet meer, of we lopen ergens op stuk. Wij tollen soms met hele individuele kwesties rond waarvoor we de aandacht vragen van de Allerhoogste god die onze wegen en gedachten door en door kent en doorgrondt. Als Jezus daar zo op een afstandje het woord van God verkondigt en de massa tegenover hem staat, zien we voorganger en gemeente. Het hele verhaal dat hij vertelt gaat over diepgang. Het onderricht van Jezus en dat niets gevangen hebben van Simon houden in verband met elkaar. Het gaat over de lege netten van ons bestaan, de oppervlakkigheid die om volheid vraagt. En dat we naar diep water moeten varen om voller te worden.

Maar dan komen de hakken in het zand. Dieper gaan? Daar sputtert Simon tegen. Naar diep water varen... de hele nacht zich ingespannen en niets gevangen! En nu opnieuw? Wat een onzin. De netten waren immers leeg.

Waar de netten leeg zijn is er geen eten, en geen toekomst. Dat is hoe pijnlijk ook, de keiharde realiteit waarmee een hardwerkende visser moet leven. Het leven kan vreselijk hard zijn, tot op de bodem gezakt. Een problematiek waar veel jongeren in deze tijd mee kampen. Niet lekker in hun vel zitten, eetstoornissen, tics en trauma's. Maar ook ouderen die zo goed als ze zijn, geen 'nee' durven zeggen en maar doorgaan totdat ze totaal op zijn. Problemen die zich in deze coronatijd opstapelen, de een is ziek, de ander werkt door. Of als een berg tegen iets opzien. Faalangsten, dat kan ik niet, dat weet ik niet, wil ik nog wel? 'Is dit alles', zong de band *DoeMaar* in de jaren 1980, 'is dit alles wat er is'? Het leven is één leeg net. Wie heeft dat niet eens gezegd, of tenminste een keer gedacht? En overleefd?

En dan komt die Man van Nazareth naast je staan: 'Vaar naar diep water en gooi je netten uit'. Nee, het gaat Jezus helemaal niet om de visserij. Om dat pulsvissen dat alles op de zeebodem bij elkaar schraapt en wat leeft kapot maakt tot woede van Frankrijk en frustratie van Nederland. Naar diep water gaan is een beeldspraak voor diepgang zoeken, omdat je diepgang mist. Zoeken naar betekenis van je leven en volheid vinden.

Dat is wat Simon overkomt. Hij had dat inderdaad gedaan, naar diep water varen en de netten opnieuw uitgooien. Weliswaar onder het gemopper van 'nou goed dan, als u het zegt...'. En de netten raakten zo vol dat er hulp bij te pas moest komen. Beide boten zonken bijna. Diepgang in plaats van oppervlakkigheid geeft meer gewicht aan het leven. Je weet waar je frustraties, tegenwerken, dwars liggen en onverzettelijkheid vandaan zijn gekomen. Soms zijn dat pijnlijke geschiedenissen van tegenslag en een onverwerkt verdriet. Maar door diep te gaan kunnen we heel het leven in een ander licht plaatsen en beter traceren. Zo is ons leven gegaan, waarom ik me verzetten is me nu duidelijk, nu kan ik alles beter hanteren. En weer vrolijk worden en ergens voor gaan.

Wanneer diepgang wordt ondervonden, je geraakt bent tot het diepste van je ziel, raak je eventjes van slag. En dat zien we bij Simon gebeuren. Zodra hij ziet wat hij niet voor mogelijk had gehouden, valt hij op de knieën voor Jezus neer met woorden dat hij eigenlijk niet veel waard is, zondig (=zonder God zijn), dat hij doof was voor het woord van God. God vinden we door diepe dalen heen. En

tegelijkertijd was hij verbijsterd, samen met de beide zonen van Zebedeüs, Jacobus en Johannes. Zij spelen bij Lucas helemaal rol, maar hij noemt hen hier wel, net zoals de andere evangelisten dat doen, omdat ze bekend stonden als een stelletje donderstenen. Dat hadden ze van geen vreemde. Moeder regelde alles wel even voor ze, zoals een plaatsje naast Jezus, later in de hemel. Ja, je hebt van die moeders die denken dat hun kinderen altijd iets te kort wordt gedaan, en schuiven ze naar voren. Dat zijn van die spleten en kieren waar Jezus doorheen kijkt met rake woorden dat zelfs de Mensenzoon niet is gekomen om te heersen maar om te dienen. Moeder miste de diepgang. Net als Simon. Door naast hem te komen staan en te zeggen: 'Vaar naar diep water en gooi je netten uit' weet hij hem te bevrijden van zijn 'ik kan niks en ik durf niks'. In de diepgang vind je God. Hij geeft gewicht aan je leven.

Ja, en dan komen we aan bij die wat merkwaardige opdracht van Jezus, die gemengde gevoelens oproepen. 'Voortaan zul je mensen vangen'. Boeven vangen oké, maar mensen vangen? Natuurlijk zult u denken, zal ook hier wel weer een diepe betekenis achter zitten. En ja, Jezus ziet Simons kwaliteit als visser waarop hij anticipeert. Waar ben je als visser goed in? Je zult vast en zeker beschikken over lef, anders ga je 's nachts niet het water op. En beschikken over geduld, want je weet dat je in de visserij niet direct vangst hebt. En je zult goed kunnen heel maken, want je repareert je netten. Lef hebben, geduld opbrengen en heel maken. Simon, dat zijn de kwaliteiten die je gekregen hebt, jouw echte zelf die je door je moedeloosheid bent vergeten, maar die ik uit je heb opgediept. Dat doet Jezus. Hij zegt ons 'vaar naar diep water en gooi je netten uit', en kijk wat er op de bodem van je ziel aan leven te vinden is.

Vooraf onze tijd kenmerkt zich door oppervlakkigheid en leegte. Geen mens verdringt zich om naar het woord van God te horen, zoals daar aan de oever van het Meer van Gennésaret. Tegelijk is er wel een hele markt aan commerciële lifetimetrainers, professionele knuffelaars en andere charlatans die de leegte opvullen, of nóg leger maken; dat kan natuurlijk ook behalve hun portemonnees. Het evangelie daarentegen, is de goede boodschap dat eenvoudige mensen als een Simon niveau en klasse bezitten. Die durven het aan om met hulp van Gods woord nieuwe kracht te vinden om het leven aan te kunnen.

Ik heb altijd geloofd dat er meer in ons mensen zit, dan wij denken. Het manco van ons mensen is, las ik ergens (en ik denk dat dat waar is), is dat we ons dikwijls hebben moeten aanpassen aan omgevingen en verwachtingen 'omdat we dat niet zo gewend zijn', of 'dat vinden we vreemd of niet passend', 'of dat dit of niet zo hoort', zodat wie wij werkelijk zijn, nooit uit de verf komt, en de boot in ons leven hebben gemist. Het zou zomaar kunnen zijn dat we in de gemeente nog lang niet alles uit onszelf hebben gehaald. De een is al naar diep water gaan varen, maar de ander nog niet. Het zou voor heel wat verrassingen kunnen zorgen las de een de ander meenam naar diep water. We hebben dan heel wat mensen bij het woord van God weten te betrekken en verdringen we ons misschien, wie er het eerst in het Klein Beraad mag. Gooi jullie netten uit! Amen.